

Positie: Cryptocurrencies zoals bitcoin zijn op dit moment geen gangbare methode voor het financieren van terrorisme. Naarmate de rol van virtuele valuta in onze maatschappij toeneemt zal ook het risico dat zij worden gebruikt voor terrorismefinanciering toenemen.

De VBNL heeft sinds haar oprichting, bij een gebrek aan geldende wet- en regelgeving, altijd aan zelfregulering gedaan. Tevens is zij altijd proactief in overleg getreden met overheidsorganen en relevante stakeholders om zo haar bijdrage te kunnen leveren aan een uitgebalanceerd beleid waarin binnen Nederland de risico's omtrent het gebruik van virtuele valuta's worden gemitigeerd terwijl er tegelijkertijd genoeg ruimte overblijft voor innovatieve bedrijven om Nederland een voortrekkersrol te laten (blijven) vervullen.

Disruptive technology

Bitcoin is in 2009 ontstaan en maakt het mogelijk om zonder tussenkomst van een derde partij wereldwijde financiële transacties te verrichten. Omdat Bitcoin niet gebonden is aan een land of bedrijf ontstaat hiermee een scheiding van staat en geld.

Verder bieden cryptocurrencies een grote stroom aan innovaties:

- Transacties worden 24 uur per dag en 7 dagen per week direct verwerkt.
- Transacties worden wereldwijd binnen enkele minuten uitgevoerd.
- De kosten van internationale transacties zijn zeer laag (enkele centen).
- Een beperkte vaste geldhoeveelheid die niet eenzijdig kan worden gemanipuleerd.
- Het biedt grote mogelijkheden voor zgn. smart contracts: volledig op zichzelf staande contracten die automatisch op basis van parameters financiële transacties kunnen uitvoeren.

Daarnaast bieden cryptocurrencies nieuwe mogelijkheden voor de twee miljard unbanked¹. Ruim een derde van de wereldbevolking heeft geen toegang tot bancaire voorzieningen.

Terrorismefinanciering d.m.v. cryptocurrencies

Op dit moment zijn er geen concrete aanwijzingen dat terroristische organisaties gebruik maken van cryptocurrencies. Europol schrijft hierover in het rapport "Changes in modus operandi of Islamic State terrorist attacks" (18 januari 2016)²:

The financing of terrorist operations has not undergone any marked changes in the recent past. The sources of funding of the operatives in the EU are largely unknown. It is obvious that the costs of travel, the renting of cars and safe houses and the acquisition of means of communication and of weapons and explosives may involve considerable sums of money. There is no evidence however of IS-financing networks in existence. Despite third party reporting suggesting the use of anonymous currencies like Bitcoin by terrorists to finance their activities, this has not been confirmed by law enforcement.

¹ <http://www.worldbank.org/en/programs/globalindex>

² http://www.wienerzeitung.at/_em_daten/_wzo/2016/01/25/160125_1356_europol_dokument_aenderungen_in_der_verfahrensweise_mit_is_terroranschlaegen_pdf_englisch.pdf

Brits onderzoek door HM Treasury heeft als resultaat in het rapport UK national risk assessment of money laundering and terrorist financing (oktober 2015)³:

9.29 The money laundering risk associated with digital currencies is low, though if the use of digital currencies was to become more prevalent in the UK this risk could rise. Digital currencies are currently not a method by which terrorists raise or move money out of the UK (though they remain a viable method for doing so). Intelligence drawn from a limited number of recent cases indicates there is criminal use of digital currencies predominantly on the online market-place for the sale and purchase of illicit goods and services.

(...)

9.35 There is little evidence to indicate that the use of digital currencies has been adopted by criminals involved in terrorist financing, whether as a means by which to raise funds (crowd funding etc.), to pay for infrastructure (e.g. server rental), or to transfer funds.

Tegengaan terrorismefinanciering

De VBNL bestaat uit zeven Nederlandse bitcoinbedrijven die door middel van zelfregulering fraude, witwassen en terrorismefinanciering bestrijden. Gezamenlijk is een richtlijn opgesteld met o.a. de volgende maatregelen:

- Bitcoins kunnen niet met cash gekocht worden.
- Anoniem bitcoins kopen is niet mogelijk.
- Er is een risicogebaseerd Know Your Customer-beleid.
- Er vindt transactiemonitoring plaats (zowel voor eurobetalingen als bitcointransacties).

De meeste cryptocurrency-transacties zijn openbaar inzichtelijk; dit geeft mogelijkheden voor het volgen van geldstromen waardoor criminele geldstromen beter te traceren zijn dan bijvoorbeeld cashtransacties.

Over de Verenigde Bitcoinbedrijven Nederland

De VBNL is ontstaan uit behoefte van verschillende Nederlandse bitcoinbedrijven aan regulatie en het bewaken van de kwaliteit van de aangesloten bitcoinbedrijven. Bij een gebrek aan geldende regelgeving is er door de leden van de VBNL altijd aan zelfregulering gedaan. De vereniging is sinds 2014 actief en biedt overheden en andere instellingen een aanspreekpunt.

De VBNL zoekt proactief de dialoog met verschillende stakeholders en deelt specifieke kennis uit de sector om zo samen op basis van de laatste inzichten te kunnen acteren. Zo zijn er onder andere contacten met Team High Tech Crime, FIOD, OM, FIU en verschillende banken. De VBNL vergadert maandelijks en nodigt daarbij een wisselende samenstelling van stakeholders uit om deel te nemen. Tijdens deze vergaderingen worden onder andere de laatste ontwikkelingen besproken op het gebied van fraude, witwassen en terrorismefinanciering.

Ook al vallen bitcoinexchanges momenteel niet onder de Wwft, partijen zijn zich bewust van de toekomstige verplichtingen ten aanzien van deze en andere wetgeving. Partijen hanteren momenteel strikte onboardingsprocedures, screenen klantprofielen en werken met transactielimieten om stakeholders het gewenste comfort te bieden. Daarnaast neemt zij deel in verschillende werkgroepen op zowel nationaal als op Europees niveau. Voorbeelden hiervan zijn op Europees niveau: "Blockchain and virtual currencies regulatory group" onder leiding van Monica Monaco en op nationaal niveau de NPFF werkgroep, georganiseerd door de Nederlandse Vereniging van Banken.

³ https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/468210/UK_NRA_October_2015_final_web.pdf

Aanbevelingen

De nieuwe AML5 richtlijn wordt door de VBNL als positief gezien. Wij verwachten dat deze richtlijn zorgt voor extra professionalisering rondom cryptocurrencies en geeft de bedrijven meer mogelijkheden om terrorismefinanciering, witwassen en fraude tegen te gaan.

Daarop vooruitlopend zien wij samenwerking met toezichthouders en banken als noodzakelijk om terrorismefinanciering te kunnen bestrijden. De combinatie van verschillende soorten informatie geeft een completer beeld en meer mogelijkheden om te handelen.